

استنباط اهداف تربیت اساس امر و نهی خداوند

هدفهای تربیتی را بر مبنای امر و نهی خدا جستجو می توان کرد. هر آنچه خداوند بدان امر کرده، هدف ماست و هر آنچه نهی کرده هدف شایسته نیست و گرد آن چیز نبایستی بگردیم.

از جمله اوامر خدا این است که:

اقْبِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ

الرَّاكِعِينَ (۳۵)

نماز بپا دارید، و زکوة بدهید و بپا رکوع کنندگان رکوع کنید.
 اقامه نماز امر خداست و هدف تربیت ماست در مدارس لازم است نماز بگزاریم و از همان

یک هدف تربیت اسلامی آن است که ضمن تعلیمات و تجربیات طوری نوجوان و جوان را بیورراند که در ذکر خدا باشد و دائما خود را با رسول و امام مرتبط کند و به لعب وقت صرف نکند.

هدف تربیت آن است که به انسانها آموخته شود، تا روابط فردی و جمعی خودشان را با دولت و حکومت بر اساس کتاب و موازین الهی قرار دهند.

دوران ابتدایی که پسران و دختران از هفت ساله‌بالا در آغاز تحصیل هستند تدریجا" بایستی به آنان با آموزش و تمرین تا نماز بگذارند .

اگر بنا باشد دختری یک روز دیگر ۹ سالش تمام شود از فردا نماز و روزه بر او واجب است و سایر واجبات راهم بایستی بداند . البته یک شبه نمیتوان همه چیز با او آموخت . معلوم و بدیهی است که چندماه قبل کیفیت نماز و روزه را باید به او آموخته باشیم و این کودک تمرین کرده باشد ، لذا یکی از اهداف تدریس تعلیمات دینی در دبستان آموزش و تمرین نماز و سایر واجبات است .

فرمان خداوند در مورد حج چنین است :
وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ
هرکس که توانگر است بر او واجب است که برای خدا حج گزارد . (۳۱)

در رابطه با روزه می‌فرماید :
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ
الصِّيَامُ . (۳۲)

بر شما روزه نوشته شد . هرکدام از اوامری را که خداوند صادر فرموده است ، ما می‌توانیم یک هدف تربیت بر شماریم . بعضی اوامر دیگر از این قرارند :

ای مومنان تقوی پیشه‌گیرید و جوید
به سوی او راهی را (۳۳)

ای مومنان صبر کنید در کار دین و بگذرید
را به صبر و مقاومت توصیه بکنید و مهمی
و مراقب کار دشمن باشید که دشمنان
در کمینند . و خداترس باشید (۳۴)

او مردسته اول ناظر به افعال و اعمالی است که بر هر فرد مسلمان واجب است آنها را انجام بدهد و مصداق معلوم و مخصوصی داشتند . اما این اوامر اخیر اهدافی کلی فراگیر و دیررس را مشخص می‌سازند .

بعضی آیات مستقیماً " امر یا نهی نیست . از فرحوی آنها میتوان اثبات و نفی عمل یا اعتقادی را استنباط نمود از جمله از قسمت اول آیه‌ای که ذیلاً نقل میشود می‌فهمیم که سرانجام ملحدان و خیم است . لذا هدف تربیت آنستکه از الحاد جلوگیری نماید و قسمت دوم آیه امریست که انسان گستاخ را منکوب می‌کند .

رَأَى الَّذِينَ يَلْحَدُونَ فِي آيَاتِنَا
لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا أَفَمَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ
أَمْ مَنْ يَأْتِي آيَاتِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (۳۵)

کسانیکه الحاد می‌کنند و کفر می‌ورزند به آیات ، بر ما پوشیده نیست آیا آن کسیکه افکنده میشود در آتش بهتر است یا آنکه روز قیامت در امان به نزد ما می‌آید . هرکاری می‌خواهید به اختیار بکنید ، که خدا بآن بیناست . سرانجام به کفار و ملحدین میگوید هرکاری میخواهید بکنید و ضربهای از این بالاتر نیست که کسی مشمول این گفته باشد . از این آیه بصورت امر و نهی یا نفی و اثبات هدفهای متعددی را میتوانیم بر شماریم . از جمله دستور خدا بما اینستکه ایمان آورید و ملحد نشوید . برای بهشت آماده شوید و خود را بر اثر الحاد به آتش دوزخ گرفتار

دشمن من و دشمن خودتان را بدوستی
برمگزینید .

از این آیه هم با دو تعبیر که در معنی یکی هستند
میتوانیم هدف یابی کنیم .

یکی اینکه هدف تربیت آنستکه انسان
دشمنان خدا را که در درجه اول کفار و مشرکان
و منافقان هستند دوست خود نداند . دوم
اینکه هدف تربیت آنستکه انسان طوری آگاه
شود که دوستان خدا و دوستان خودش را
(که در واقع همان دوستان خدایند) شناسائی
کند و به آنان اطمینان نماید و با آنها
طرح دوستی بریزد .

اهداف اقتصادی، قضائی سیاسی ...

الف . از جهت اقتصادی می فرماید : (۳۸)

يَا قَوْمِ اَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ
ای قوم ابزار سنجش و ترازو را بطور
صحیح و کامل برگزینید (کم مفروشید)

و می دانیم که کم فروشی و گران فروشی وعرضه
اجناس جعلی و ساختگی چه مشکلاتی را در
بازار کالا بوجود می آورد .

ب . در مسأله قضا و صلح دادن :

وَ اِنْ طَافْتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَسَلُوا
فَاَصْلِحْوا بَيْنَهُمَا . . . (۳۹)

هرگاه دو گروه از مؤمنان به کار زار
دست زدند میان آنها صلح برقرار نمائید .

و اگر یکی از آنها برد دیگری ستم و تجاوز
کرده است ، با آنکه متجاوز به حقوق است
پیکار نمائید تا اینکه به امر خدا تسلیم گردد .
این آیه که بجامعه مسلمین نقش و تکلیف
معلوم می نماید ، به تعبیر دیگری در نحوه

برخورد به اختلافات و منازعات و ورود به
صحنه هدف مشخص می گرداند .

ج . در سیاست داخلی : از آیه زیر میتوان
راه جست که می فرماید :

لَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَاَنْزَلْنَا
مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ
وَاَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ . . . (۴۰)

بتحقیق رسولانمان را با دلائل بینش
بخش اعزاز داشتیم و با آنان کتاب و میزان
همراه کردیم تا مردم به عدالت عمل کنند .
و آهن را نیز ارائه نمودیم . . .

هدفی که از این آیه میتوان اخذ نمود
اینستکه ، رابطه زمامداران با مردم بایستی

مانند رابطه ای که رسولان خدا با مسردم
برقرار نموده اند باشد ، یعنی براساس میزان
صورت پذیرد . و اعمال متقابل آنان مطابقت
با کتاب خدا داشته باشد و چنانچه خطائی
سرزد خاطی طبق دستور خدا تنبیه شود .
پس هدف تربیت آنستکه به انسانها آموخته
شود ، تا روابط فردی و جمعی خودشان را
با دولت و حکومت براساس کتاب و موازین
الهی قرار دهند و هرگاه حاکمیت از میزان
عدول کرد آن را دیگرگون کنند ، و قسط
بوجود آورند .

۳۰ (بقره/۴۳)	۳۱ آل عمران/۹۷
۳۲ (بقره/۱۸۳)	۳۳ (مائده/۳۵)
۳۴ (آل عمران/۲۰۰)	۳۵ (فصلت/۴۱)
۳۶ (آل عمران/۸۲)	۳۷ (ممتحنه/۱)
۳۸ (هود/۸۵)	۳۹ (حجرات/۴۹)
۴۰ (حدید/۲۵)	